

HISTORIE OBECNÉ ŠKOLY V RATENICÍCH

DÍL IV.

1918 - 1939

Napsal Karel Pokorný

v roce 1984

O b s a h

Strana

- 1 Obec a škola v letech 1918-1929
- 13 Činnost místní školní rady
- 13 Dary škole
- 14 Škola a obec v letech 1929-1939
- 20 Spoření žáků
- 20 Zdravotní stav žáků
- 21 Školní výlety
- 23 Boje o stavbu nové školy
- 26 Škola a katolická církev
- 31 Události v obci, zaznamenané ve Školní kramářce
- 32 Civilní protiletecká obrana v Ratenicích
- 33 Výsledky sčítání lidu v Ratenicích v letech 1900-1930
- 33 Rozpočet školy na r.1939
- 34 Učitelé v Ratenicích v l.1918-1939
- 40 Statistické údaje o žákovské knihovně
- 41 Členové místní školní rady
- 42 Docházka do školy /statistiká/
- 43 Rozdělení žáků do tříd v l.1917/1918-1928/1929
- 45 Rozdělení žáků do tříd v l.1929/1930-1939/1940
- 47 Rychtáři v Ratenicích, starostové
- 47 Obecní zastupitelstva od r.1877
- 49 Členové obecního zastupitelstva od r.1919
- 51 51 Výpis z obecní kroniky vedené Františkem Hatlákem
- 52 Z činnosti mladých ornitologů v Ratenicích

Obec a škola v letech 1918-1929

Rakousko-uherská monarchie byla kapitalistickým státem, ve kterém se zachovalo mnoho pozůstatků absolutismu a feudálních přežitků. Za války byla nastolena vojenskoburokratická diktatura, veřejný život byl militarizován a národnostní útisk zotřen.

Katastrofu monarchie dovršily vojenské porážky. Počátkem října 1918 se rozpadla rakouská armáda na italské frontě. V rakousko-Uhersku se vytvořila revoluční situace. Pracující masy byly ujařeny i národnostně, proto splýval jejich boj s národně-osvobozenecckým bojem, který směřoval k rozbití Rakousko-Uherska a vytvoření vlastních států. Svým charakterem byla probíhající revoluce revolucí buržoasně demokratickou a národní. Její hlavní hybnou silou byl proletariát, který měl zájem na jejím důsledném dovršení.

Pod vlivem revoluční situace dovršila svůj přechod na cestu odboje proti rakouské monarchii i česká buržoasie. Česká buržoasie se bála revoluce, protože znala početnost a aktivitu proleteriátu. Snažila se lid držet na uzdě.

V krajně kritické situaci vydala vídeňská vláda rozkaz k bezohledným rekvizicím v Čechách a začala odtud narychlo vyvážet obilí, potraviny, uhlí a železniční park do alpských zemí. Zásobování pracujících vrstev bylo ohroženo, rekvizice se dotkly i zájmu buržoasie.

Socialistická rada se usnesla vyhlásit na 14. října 1918 jednodenní generální stávku jako protest proti drancování země. Dělnictvo stávku přijalo s nadšením. Po celé zemi byla zastavena práce, železniční doprava byla ochromena. Statisíce dělníků vyšly do ulic, kde se k nim připojilo obyvatelstvo. Bouřlivě proběhla v sousedních Pečkách, kde byly strhávány rakouské státní znaky.

Buržoasie měla z revolučního vystoupení mes strech a proto v součinnosti s pravicovými sociálními demokraty došlo k navázání nejtěsnější spolupráce s rakouskými státními orgány, jehož cílem bylo pokojné předání moci v českých zemích do rukou české buržoasie.

Když se lid po zprávě o kapitulaci Rakousko-Uherska v pondělí 28. října 1918 vydal do ulic, provolával slávu česko-slovenské republike a odstranoval rakouské státní znaky. Buržoasie převzala moc do svých rukou.

Národní a demokratická revoluce zvítězila, Rakousko-Uhersko zmizelo z mapy Evropy.

28. říjen 1918 se stal důležitým mezníkem v dějinách našeho národa. Avšak naděje dělnické třídy a drobných rolníků byly přechodem pravicového vedení sociální demokracie na pozice buržoasie zklamány. Lid bojoval, avšak buržoasie se chopila moci.

Školní rok 1918 začal 15.září. Řídící učitel Jan Hejduk onemocněl a zastupoval jej pečecký učitel Hynek Kaska. Učitel Václav Holub byl dosud na italské frontě a učitel František Hatlák u 46.pluku v Uhrách. Zastupovali jed výpomocná učitelka Anna Žibřidová a učitel Jan Forst. Industiální učitelkou byla Viktorie Košťálová, učitelem katelického náboženství zdejší farář Bedřich Mráz.

Obecnou školu navštěvovalo 156 žáků. Minoto z obce studoval 1 chlapec na gymnáziu v Kolíně a 3 studovali obchodní školu v Kolíně.

Mnoho žáků onemocnělo španělskou chřipkou, která postihla celou Evropu, takže musela být škola od 23. května do 5.listopadu 1918 zavřena. Pro nedostatek uhlí bylo od 6.listopadu 1918 zavedeno polodenní vyučování.

Nelitostné rekvizice se dotkly ratenských rolníků, proletariátu a vesnické chudiny, zejména jejich dětí.

Z Ratenic ve válce padli:

Urban K.,	Štelle Fr.,
Trmel Fr.,	Němec J.,
Vozáb Fr.,	Němec Al.,
Novák Karel,	Semerád Fr.,
Novák František,	Miškovský Z.,
Piller J.,	Sládeček Al.,
Nešpor J.,	Gracies J.,
Lustig Rudolf,	Cibulka Al.,
Janda Fr.,	Hudec Fr.,
Bureš J.,	Štěpař V.,
Černý Fr.,	Vlček J.,
Kupec A.,	Jošta J.,
Kleboch J.,	Veselý J.,
Hovorka J.,	Plaček V.
Kemínek Fr.,	

Vaník československého státu zvěčnil zápisem do pamětní knihy ratenské školy učitel František Hatlák. Píše o pokojném předání správy státu do rukou Národního výboru:

"Všude došlo k odstranění orlů, mizely německé nápisů, zavlály prapory červenobílé, průvody s trikolorami, dívky v národních krojích a písničmi Hej Slované a Kde domov můj - a pod. zdrevena česká republika..."

Školní slavnost na ratenské škole na oslavu zřízení samostatného státu byla pořádána 8.listopedu 1918.

Dne 23.listopadu 1918 vyslovilo své požadavky učitelstvo poděbradského okresu:

- postátnění školství,
- svobodu učitelům,
- odcírkevnění škol,
- zrovnoprávnění osob učitelských obou pohlaví,
- školskou semosprávu, finanční zabezpečení učitelů,

- Zákaz služeb církevních pro učitelstvo,
- zrušení rakouských zákonů školských a vydání nových,
- zajištění nerušeného vyučování,
- zdokonalení školního vzdělání snížením počtu žactva,
- odstranění verbalismu,
- odčinění škod učitelstvu,
- odstranění náboženské přísahy a označení konfese, na listinách veřejných,
- zrušení všech výnosů válečných, jimiž svoboda učitelů byla omezena,
- vymítání militarismu a klerikální četby z čítanek a knihoven,
- doplňení vzdělání učitelů,
- odstranění titulů a vyznamenání,
- zvýšené vpočítání válečných let do postupu.

Dne 7.prosince 1918 se konala okresní konference učitelů v Poděbradech s tímto programem:

1. Ustavení okresní školní porady
2. Slavnostní prohlášení oběžníku číslo 1 ministerstva školství a národní osvěty členem okresního Národního výboru.
3. Slib učitelstva československé republike
4. Volby zástupců z učitelské porady.
5. Volba zástupce učitelstva do okresní školní rady.

Zvoleni byli zástupci z učitelské porady: J.Robovský, H.Sedláček, Z.Klarová. Do okresní školní rady byl zvolen Hanuš Sedláček, správce školy v Bříství.

Rozkazem Národní rady v Praze byl pověřen správou okresního hejtmanství v Poděbradech Dr.Alois Sluka.

V polovině měsíce prosince muselo být opět vyučování na škole přerušeno pro nedostatek paliva a ihned byla podána žádost o přiděl uhlí.

Mezitím se vrátil z vojny učitel František Hatlák, který byl dne 15.února 1919 jmenován zatímčem správcem školy a učitel Hynek Kaska odešel učit zpátky do Peček.

Od 3.dubna 1919 začal poprvé vyučovat evangelické náboženství farář J.J.ŠEBESTA z Peček ve III.třídě /15 žáků/.

Pořádána sbírka ve Štědrých dnech ve prospěch Červeného kříže, která vynesla 438 K 38 h.

Dne 4.května 1919 se konala školní stromková slavnost za účasti učitelského sboru, místní školní rady, mládeže a značného počtu obyvatelstva. Na školním pozemku proti hostinci Tomáše Horáčka č.32 byla připravena k zasazení stuhami ověnčená břízka. Úvodem promluvil správce školy František Hatlák o významu stromkových slavností a pravidlech při sázení stromů, načež dvě žákyně - Růžena Merkytánová a Nykodymová vložily stromeček do jamky. Další žákyně Jarmila Klebochová a Růžena Chrestná přednesly básně "Ach v té naší milé vlasti" a "Jenom více stromů". Poté hoši za provolávání hesel stromeček zasypali a slavnostním způsobem pojmenovali "Břízou svobody a míru". Poté zapívala písni Hej Slované a správce školy František Hatlák v doslovu doporučil strom do ochrany občanstva a vyzval k zachování dobrého poměru rodiny a společnosti se školou.

Dne 15.června 1919 byly provedeny obecní volby.
V Ratenicích byli zvoleni ze dvou kandidátních listin:

+/ Za sociálně demokratickou skupinou:

Josef Urban č.20
Jan Čvančara č.105
Václav Klobouček č.143
Alois Markytán č.136
Václav Ladra č.96
Karel Chraštný č.44
Jan Forst č.152
Pavel Němec č.144
František Zalabák č.68
Václav Jančík č.61

2.Za čsl.stranu socialistickou:

Josef Štella č.5
Josef Folberger č.72
František Svetuška č.47
František Semerád č.4
Josef Vyšata č.73

Dne 2.července 1919 byl zvolen starostou Josef Urban, náměstkem Pavel Němec, členy obecní rady Václav Klobouček, Václav Ladra, Alois Markytán, pokladníkem Josef Folberger

představený chudých: Václav Ladra,

finanční komise: A. Markytán, Jen Čvančara, Fr. Hatlák, Antonín Šťastný, Jan Malý

revizor účtů: Václav Jančík,

odbor požární: Jan Čvančara, J. Vyšata,

odbor jateční: Alois Skala, František Svetuška,

odbor pro úpravu cest: Fr. Zalabák, Fr. Svetuška,

odbor pro stromoví: Pavel Němec, Václav Kubelka,

odbor pro stavby: Falta, Semerád, Němec, Štella,

obecní strážníci: Václav Bureš, Ladislav Novotný

Výsledek voleb ukázal na třídní rozvrstvení a politické smýšlení obyvatel obce. Sociálně demokratickou skupinu tvořil blok dělníků, domkářů a drobných rolníků, kteří byli sdruženi v "Domovině". Z 10. zvolených členů tohoto bloku bylo 6 dělníků a čtyři rolníci. Levé křídlo mělo v sociálně demokratické skupině převahu /Jen Čvančera, Václav Ladra, Karel Chraštný a Václav Jančík/

Duchovními vůdcí bloku čsl. socialistů byli Josef Štella z č.5, který byl po celou dobu války starostou obce, zámožný rolník, který půjčoval peníze, anebo ručil při půjčkách středním a drobným rolníkům a postupem let je získal pro agrární politiku. Dále Josef Folberger, člen národně socialistické strany, který byl mistrem v továrně Suchý v Pečkách. Měl vliv na část dělnictva, rekrutujícího se z rolnických rodin, lépe placených kategorií, ještě třídně nepevného.

Výsledek červnových voleb ukázal, že lidové masy ztrácejí iluzi o t.zv. všeňárodní koalici sociálně demokratických, většinou pravicově orientovaných vůdců s buržoasií. Tato "všeňárodní" koalice se rozpadla. Tato událost je ve školní kronice zaznamenána slovy:

"Kabinet Kremářů podal 7.7. /1919/ demisi. V čelo nového kabinetu postaven sociální demokrat Vlastimil Tušer."

Ve vládě sice měli sociální demokraté většinu, avšak klíčová ministerstva měli v rukou buržoasní politici:

ministerstvo vnitře agrárník Antonín Švehla,
ministerstvo financí Cyril Horáček a
ministerstvo zemědělství Karel Prášek.

Přelom let 1919/1920 byl ve znamení ostých třídních bojů, ve kterých sílila sociálně demokratická levice.

- - - - -

Dne 18. dubna 1920 se konaly v Ratenicích volby do poslanecké sněmovny a dne 25. dubna 1920 volby do senátu, ze kterých vyšla vítězně sociálně demokratická strana

	poslanecká sněmovna		senát	
	poč. hlasů	%	počet hlasů	%
sociální demokraté	247	60,24	217	59,45
národní socialisté	42	10,24	40	10,96
C e l k e m	289	70,48	257	70,41
buržoasní strany:				
lidovci	77	18,78	67	18,38
agrárníci	23	5,61	25	6,85
Živnostenský-obchod.	12	2,93	10	2,74
národní demokraté	6	1,46	5	1,37
malodomkáři	2	0,49	-	-
Modráček	1	0,25	1	0,28
C e l k e m	121	29,52	108	29,59
Obec celkem	410	100,00	365	100,00

Socialisticky orientovaní občané měli v obci drtivou převahu a sociální demokracie se stala nejsilnější stranou.

Politické události byly učitelstvem pozorně sledovány a objevují se na stránkách školní kroniky.

Dne 29.4.1920 byl vydán zákon č.296 o zřizování místních školních rad. Podle tohoto zákona byly provedeny počátkem ledna 1921 volby. Členy místní školní rady se stali:

Předsedou Josef Vyšata z č.73, členy Frant. Semerád z č.4, Karel Chraštý z č.44, Alois Markytán z č.136 /vesměs z členů obecního zastupitelstva/ a z řad učitelů Frant. Haflák a Jan Forst.

Zemská školní rady jmenovala výnosem z 21. března 1921 č. 1888 členy okresního školního výboru na návrh stran a organizací:

Soc.dem. : Anežka Martínková, chot políra, Poděbrady,
František Starosta, kovář státních dílen,
Nymburk,
V.Runt, starosta, Městec Králové,

Agrárnici : František Šustr, evangelický farář, Poděbrady,
Josef Hrouda, rolník a starosta, Vrbice,

Národní demokraté : Vojtěch Kerhart, průmyslník, Poděbrady,

Čsl.socialisté: Otakar Hrázský, úředník a starosta, Pečky,

Lidovci : Jan Votava, rolník, Pátek č. 12,

Učitelé : Robert Kratochvíl, řídící učitel, Poděbrady,
Bohumil Rezáč, odborný učitel, Poděbrady,
Antonie Pomravová, industriální učitelka,
Poděbrady,
Marie Slabá, učitelka, Nymburk,

Náhradníci:

Soc.dem. : Aug. Maršálek, hostinský a starosta, Mcely,
K. Knitl, montér, Pečky,
A. Kvízová, chot domkáře, Okřínek,

Agrárnici : V. Svoboda, rolník, Sány,
Fr. Serbus, rolník, Pátek,

Čsl.socialisté: V. Bláha, hostinský, Poděbrady,

Národní demokraté : Josef Truhláš, okresní tajemník, Poděbrady,

Lidovci: : Josef Macháček, rolník, Pátek č. 27

Porovnejme toto složení okresní školní rady s školní radou jmenovanou rakouskými úřady na návrh hejtmana.
Zástupce dělnické třídy poprvé v historii zaujímají důležitou pozici, která byla dosud vyhrazena buržoasii a rakušácké byrokrecii.

-7-

V roce 1921 byla v Ratenicích založena Komunistická strana Československa.

Koncem června 1921 se konala v Praze na Maninách Spartakiáda, organizovaná nově vzniklou Federací dělnických tělocvičných jednot /FDTJ/, která se postavila za nově založenou Komunistickou stranu Československa. Spartakiády se zúčastnili i cvičenci z Ratenic.

Olympiády, organizované sociálně demokratickou DTJ se z Ratenic rovněž zúčastnili cvičenci. Je to dokladem rozkolu, když kterému v obci došlo vlivem pravicového vedení sociální demokracie. Větší část členů se však přihlásila k levici a podporovala úsilí o vznik KSČ a nově založenou komunistickou stranu.

V roce 1921 byl za pomoci příspěvků téměř všech občanů obce na školní zahrádce před domem č. 32 postaven o prázdninách památník padlým vojákům ve světové válce 1914-1918. Pomník je dílem sochaře J. Krále z Peček, který jej zhodobil za osm tisíc Kč.

Pomník byl odhalen 14. srpna 1921. Slavnostním řečníkem byl spisovatel František Flos z Týnce nad Labem. František Hatlák o této slavnosti píše, že "vydatný dešť slavnost tuto poněkud poškodil, ale zároveň mnoho na polích nepravil."

- - - - -

Dne 24. října 1921 byla vyhlášena mobilizace ročníku 1895 a mladších. Z Ratenic narukovalo 5 mužů a bylo odvedeno 6 koní. Příčinou byla snehová vlna excise Karla Habsburka o získání uherského trůnu. Císař Karel byl zajat v Tetě a odvezen na portugalský ostrov Madeiru. Dne 10. listopadu 1921 byla nařízena demobilizace.

- - - - -

Se zhoršujícími se sociálními poměry byla mezi učitelstvem nespokojenost. V kronice se uvádí:

"Dne 16. prosince 1921 byl přijet zákon, kterým bylo těžce ubliženo učitelstvu mravně i finančně. Učitelstvo bylo postaveno za skupinu D státních zaměstnanců /úředníků/. Schváleným zákonem byly učitelstvu odbourány mimorádné a nouzové výpomoci o 30%, což činí 300 - 600 Kč ročně. Zároveň každý musí platit 8% penzijní příspěvek a 25% daně z příjmů vyměřených ze služebních požitků.

Smutný dárek vánoční v nynější drahotní výši životních potřeb /v červnu 1921 bylo vše 14x dražší než v červnu 1914/."

Lidé pozorně sledovali události v sovětském Rusku. Většina dělnické třídy sympatizovala s Velkou říjnovou socialistickou revolucí a hlásili se k jejím ideям. Sovětské Rusko překonávalo v té době důsledky imperialistické i občanské války. Země byla postižena suchem, neúrodou a hladem.

Koncem října 1922 byla v Ratenicích vykonána sbírka občanů na pomoc hladovějícímu Rusku.

- - - - -

Dne 16.září 1923 konaly se volby členů obecního zastupitelstva. Zvoleni byli:

Za komunistickou stranu: Jan Čvančara č.105
Václav Ladra č.96
Karel Kloude č.133
Karel Chrastný č.44
Vojtěch Cepek č.87
Karel Třešňák č.168
Václav Beránek č.90, později č.176
Karel Zalabák č.41, později č.195

Občanská strana: Josef Štella č.5,
František Semerád č.4,
Josef Folberger č.72,
Alois Veselý č.178,
Josef Urban č.20,
František Svatuška č.47,

Lidová strana: Vladimír Jeřábek, farář, č.120

Komunistická strana získala ve volbách 8 mandátů z patnácti, byla nejsilnější stranou v obci. Starostou byl zvolen komunista

JAN ČVANČARA z č.105.

Členem KSČ byl i ruský legionář Vojtěch Cepek, s komunistickou stranou sympatizovali vesměs všichni ruští legionáři, kteří si zachovali dobrý poměr k ruskému lidu. Byli to většinou dělnici.

V občanské straně se blokovali agrárníci a národní sociálníci v čele s Josefem Folbergerem.

Na pozice agrární strany po roce 1921 postupně přešli mnozí drobní a střední rolníci v čele s Josefem Urbanem /č.20/, který ve volbách v roce 1919 kandidoval se sociálně demokratickým blokem a byl zvolen starostou obce.

Drobni rolníci prakticky neviděli rozdíl mezi pravicově oportunistickou politikou sociální demokracie a politikou agrární strany, která vydávala pozemkovou reformu za své dílo, agitacně ji využila k oklamání rolníků.

Ve školní kronice řídící učitel František Hatlák, který byl v té době i obecním kronikářem, seznámenal atmosféru doby:

" I tyto druhé volby ve svobodné vlasti zastihly ještě staré poměry poválečné, vysoké ceny produktů a nervózní podrážděnost a ničím nespokojených lidí."

V červenci 1923 majitelé ostravských dolů ohlásili snížení hornických mezd o 30%. Komunistická strana rozvinula velkou akci za generální hornickou stávku. Dne 20.8.1923 zastavilo přes 120 tisíc horníků stávku ve všech revírech republiky. Koncem září a počátkem října 1923 nastala kritická situace. Mnohé plynárny, elektrárny a průmyslové podniky byly nuceny zastavit výrobu pro nedostatek uhlí.

Generální stávka byla zrazena reformistickými předáky a skončila porážkou horníků. Ti sjednali s uhlobarony kompromis, který znamenal snížení mezd o 7 - 13%.

František Hatlák v kronice sympaticky piše o boji horníků:

"Dvouměsíční stávka hornická skončena vyrovnaním, s nímž zaměstnavatel je úplně sňokojen, kde horník slevuje, stát obětuje část uhlerné daně a uhlobaron jen získá. Všechny zásoby uhlí byly vyčerpány a z došlých vagonů prodáváno jen po 1 - 2 q jednotlivcům a tu se nikdo neptá na značku, druh, jakost, ani na cenu, jen když má v prosinci uhlí."

V roce 1925 zemská školní rada zakázala, aby se školní mládež účastnila tělovýchovných cvičení federace dělnických tělovýchovných jednot. Buržoasie upevnila již své pozice a vystupovala aktivně proti dělnickému hnutí, vedeného KSČ.

Dne 16. října 1927 se konaly volby do obecního zastupitelstva, ve kterých jednotlivé strany dosáhly v obci tento počet hlasů:

Komunistická strana	225	43,94%
národní socialisté	45	8,80%
sociální demokraté	75	15,65%

C e l k e m	345	67,39%

Buržoasní strany:

Lidovci	74	14,45%
Blok Domovina /agrárnici/	93	18,16%

C e l k e m	167	32,61

Ú h r n e m platných hlasů	512	100,00%

Komunistická strana stále je nejsilnější stranou v obci, avšak proti minulým volbám ztratila 1 místo v obecním zastupitelstvu. Projevil se tu negativní vliv pravicově-oportunistických tendencí ve vedení KSČ.

Nástup hospodářské konjunktury v roce 1927 a soustředěná ofenziva buržoasie proti KSC vyvolaly kolísání třídně nepevných členů, projevovaly se pravicové sklonky. Na přelomu let 1926/27 došlo ve straně k oslabení levice, KSC byla vnitřně nesourodá.

V obci vzrostl vliv sociální demokracie, a agrárni strany, do kterých přešly třídně nepevné a kolisavé vrstvy z řad drobných rolníků, materiálně závislých na bohaté zemědělské buržoasii, představované Josefem Štellou z čísla 5.

Josef Štella přestal hospodařit a pozemky pronajal drobným rolníkům za výhodný pecht. Byl členem představenstva Občanské záložny v Poděbradech, ovládené agrárním kapitálem. Měl značné volné finanční prostředky, zapůjčoval drobným rolníkům peníze, ručil za ně při zájmech v založně.

Svůj osobní prospěch spojil s prospěchem agrárni strany a cílevědomě přetáhl na agrárni stranu značný počet drobných rolníků, kteří bývali členy sociálně demokratické strany a mnozí z nich stáli na levém jejím křídle. Cílevědomě a soustavně rozrušovala místní buržoasie a maloburžoasie, soustředěná v agrárni a lidové straně jednotu dělnického hnutí. Tak na příklad v agrárním skleidišti na obili AGROSOL v Pečkách pracoval ze základu mzdy v době hospodářské krize značný počet dělníků, kteří byli nuceni vstoupit do agrárníků ovládaných žlutáckých odborů a mnozí z nich byli zařazeni na kandidátku agrárni strany /ovšem na spodních místech bez naděje na zvolení, cílem bylo rozrušení jednoty dělnictva/.

Socialistické strany získaly ve volbách celkem 67,39% hlasů a 10 zastupitelských míst z 15. Přesto se nedokázaly dohodnout na společném kandidátu na funkci starosty. Starostou byl zvolen 29. října 1927 Josef Urban z č. 20 z agrárního bloku, prvním náměstkem Václav Beránek z č. 176 za KSC, radními se stali Jan Semerád z č. 23 za Lidovce, Pavel Němec č. 144 za sociální demokraty a Václav Bureš /č. 109/ za KSC. Pokladníkem byl jmenován Josef Folberger, který od národních socialistů přestoupil k sociální demokracii.

Pravicový blok vedený agrárni stranou využíval nejednotnosti dělnické, třídy k upevnění a rozšíření pozic.

- - - - -

Rok 1929 začínal neobvykle. Hovoří o tom záznam Školní kroniky: "Zečátkem ledna napadlo mnoho sněhu a nastala krutá zima. Dne 11. února byl v obci naměřen mráz -35°C . Z Budějovic byly hlášeny mrazy až -42° .

Dnem 13. února uzavřena byla škola a přerušeno vyučování na 14 dní ve všech školách výnosem ministerstva školství a národní osvěty.

Tato třeskutá zima postihla i železniční dopravu a tím i zásobování uhlím, zasáhla zvěř, která téměř vyhubila, poškodila množství stromů, že celé aleje jsou zmrzlé a musí se vykáceti. Ve školní zahradě zmrzlo přes 70 stromů.

Místní sdružené spolky zaslaly školním dítkám dar 655 Kč."

Život ve škole v letech 1919 - 1929

Dne 16.září 1919 začínal poprvé školní rok v nové Československé republice. Školu navštěvovalo celkem 150 žáků, kteří byli rozmištěni ve třech třídách.

Dlouholetý řídící učitel Jan Hejduk odešel 31.července 1919 na odpočinek, na škole působil plných 28 let.

Dekretem z 16.srpna 1919 byl ustanoven zatímní správcem školy učitel František Hatlák - učil 1.třídu. Dalšími učiteli byli Jan Forst, který byl definitivně služebně přidělen dekretem z 23.8.1919 do Ratic a Anna Žibřidová, která byla stejného dne jmenována zatímčí učitelkou /učila 2.třídu/.

Školní plát, který v tomto roce činil 615 Kč, ročně, byl placen z obecní pokladny jako v minulých letech.

Nový řídící učitel František Hatlák byl náročným učitelem, který vzorně pečoval o školu a výchovu žáků, v obci měl velkou autoritu.

Dne 10.a 11.ledna 1920 se hráli žáci školy divadelní představení "Honza". Dne 27.6.1920 byla otevřena školní výstavka žákovských prací a školních pomůcek.

Školní rok 1919/20 byl zakončen přednáškou učitele Forsta: O národním významu Jana Žižky z Trocnova a M.J.Husi - na paměť 500.výročí bitvy na Vítkově r.1420.

Dne 8.listopadu 1920 vzpomenuto 300.leté výročí bitvy ba Bílé hoře. František Hatlák, který byl čitatelem a propagátorem spisovatele Aloise Jiráska, napsal do kroniky:

"Sotva dvě hodiny trvala tato bitva a přece byl ji rozhodnut osud našeho národa na celá staletí. Není hroznějšího jména v dějinách našich."

Dále vzpomenula škola 500.let bitvy pod Vyšehradem, 250.výročí J.A.Komenského /15.11.1670/ a smutné památky 21.června 1621 - don popravy 27.českých pánu.

Podobně v dalších letech /1923-24/ byli uctěni v památných výročních dnech Bedřich Smetana, Jan Hus a Jan Žižka vzpomínkou, proslovem a vhodnými básněmi.

- - - - -

Dne 7.května 1922 konaly spolky místní organizace KSČ slavnost "Stínání kohoute", po které pořadatelé darovali vycpaného kohouta do školního kabinetu.

Na začátku školního roku 1923/24 byl přeložen na troj-třídních školách 3.školní rok do 1.třídy, 4.a 5.školní rok do druhé a 6.,7.a 8.školní rok do 3.třídy. V tomto školním roce se poprvé vyučovala občanská nauka a výchova a ruční práce žáků.

V roce 1924/25 se ručním pracem ženským učilo: v 1.třídě 6 děvčat, ve 2.třídě 18 děvčat a ve třetí třídě 14.děvčat, celkem 38 děvčat. Dosavadní učitelka ženských ručních prací V.Košťálová ustavena byla učitelkou těchto prací v Přední, Pískové a Vrbové Lhotě a do Ratic byla přidělena Františka Karášková.

Zemská školní rada nařídila počínaje školním rokem 1925/26 přechodnou úpravu tříd tak, že žáci 2. a 3. třídy budou společně vyučováni jedním učitelem v jedné učebně, přičemž organizace školy ani osnovy se nemění. Následkem této redukce byla odvolána literární učitelka Anna Žibřidová a ustanovena na občanské škole dívčí v Sadské.

Dnem 1. října 1925 byla za Františku Keráskovou ustanovena učitelkou ženských ručních prací Anastázie Puchmajerová, dosud bez určitého místa. Po vánočních svátcích r. 1925 onemocněl učitel J. Forst. Zastupovala jej od 9. 1. 1926 Miroslava Zdenková, učitelka z Kostomlat.

V roce 1926 se na škole vyučovalo podle nařízení ministerstva školství od 8,30 hodin dopoledne. Prvé dvě hodiny po 50 minutách, další po 45 minutách. Odpolední vyučování od 13 hodin se neměnilo.

Učitel Jen Forst byl po vykonaných zkouškách dosazen na měšťanku do Sadské, kam denně dojížděl. Na jeho místo jmenována jeho manželka Miroslava Forstová, která pak od 1. ledna 1928 byla jmenována učitelkou při chlepecké škole měšťanské v Nymburce. Za ni byla do Ratenic přeložena učitelka bez určitého místa Zdeňka Nejedlá.

Mezitím byl vypsán konkurs na definitivní místo učitelky v Ratenicích a z ložadatelů byla jmenována min. školství a osmětý Ludmila Šimůnková-Horáková, dosavadní učitelka v Radimi. Proti jejímu jmenování byl podán rekurs, takže učila od 1. září 1928 na ratenské škole Ludmila Maršálková. Zdeňka Nejedlá byla přeložena do Jizbic. Dne 1. 11. 1928 byla Ludmila Maršálková povolána zpět na dívčí školu v Pečkách a na školu dosazena Marie Karbusická, která učila až do konce roku.

Dne 5. října 1927 vykonal na škole inspekci zemský školní inspektor Dr. Josef Keprta za plného počtu žactva v obou třídách. O škole a učitelích se vyslovil pochvalně.

Žactvo školy bylo členem dorostu Červeného kříže a mělo svou čítárnu, na kterou místní školní rada přispívala 50 Kč ročně.

V roce 1928/29 pořádala škola 4 besedy a z darů hostů byly pořízeny nezbytné věci pro školní knihovnu.

Všichni žáci byli pojištěni u Plaňanské vzájemné pojišťovny proti úrazu.

- - - - -

Činnost místní školní rady

V činnosti místní školní rady se po roce 1918 projevuje příznivě vliv zástupců sociálně demokratické strany a od r. 1921 členů KSČ.

V roce 1919/20 zasedala na 5. schůzích a zakupovala knihy pro školní knihovnu. Ve školním roce 1923/24 pořídila místní školní rada pro letní tělocvičnu železnou konstrukci za 2000 Kčs, kryt střechy za 4000 Kčs, bleskosvoř a nová kenna za 1500 Kčs. Přitom místní školní rada ušetřila 6000 Kč pro fond na stavbu nové školy.

V r. 1924/25 zakoupila školní potřeby pro všechny žáky, pořídila chudým 20 čítanek za 400 Kč, povolila příspěvek na žákovskou čítárnu a školní výlet a "ochotně vyhovovala vždy a ve všem, co směřovalo ku prospěchu školy."

Přes odpor člena finanční komise Josefa Urbana prosedila místní školní rada, jejíž předsedou byl komunista Václav Bureš, objednání 40 nových dvousedlových školních lavic z modřínového dřeva po 300 Kč za 1 lavici. Lavice dodala firma F. Michl z Libiše dne 9. března 1926. Řídící učitel Fr. Matlák tento střet členů místní školní rady s Josefem Urbanem charakterizoval větou: "Každý staví svůj pomník jinak."

Roku 1927/28 činil školní rozpočet celkem 10 tisíc Kč. Z tohoto rozpočtu povolila místní školní rada zakoupit pro žáky školní potřeby za 1000 Kč, na knihy pro chudé žáky 200 Kč, na výchovné práce 300 Kč, na opravu školy 1000 Kč a uhraďila školné za všechny žáky.

Dary škole

- 1920/1921 - Okolní cukrovary zaslaly škole příspěvek ve výši 250 Kč. Tyto peníze dávaly dosud na pivo svým zaměstnancům.
- 1919/20 - Cukrovar v Cerhenicích daroval 125 Kč, cukrovar v Pečkách 100 Kč, Velimská továrna na cukrovinky 50 Kč, Jan Malý, zdejší rolník z č. 38 daroval 40 Kč, žáci 3. třídy 12 Kč, Josef Urban z č. 20 - 50 Kč, Karel Chrastný /č. 44/ 35 Kč a František Ptáček /z č. 89/ 10 Kč. Za tyto dary byl zakoupen parní stroj pro školní kabinet.
- Z výsledků dětského představení /dne 10. a 11. ledna 1920/ kupena infl. elektrika za 200 Kč.
- 1922/23 - Aprovizační pokladna v Poděbradech darovala žactvu školy 207 Kč 24 h na žákovské potřeby.
- 1926/27 - Městská spořitelna v Pečkách darovala 13. žákům, kteří letos nastoupili do školy, vkladní knížky se základním vkladem 2 Kč.
- Ludvík Ezechel, holič /č. 56/ věnoval škole 5 vycpaných ptáků.

Škola a obec v letech 1929-1940

V roce 1929 se ohlásila hospodářská krize z nadvýroby, která koncem roku a v roce 1930 zachvátila celý kapitalistický svět.

V Ratenicích a okolních obcích vypukla krize ve stejném roce 1929 v důsledku uzavření Pečecké rafinerie a surovárny cukru. V obou továrnách pracovala na dva tisíce dělníků, kteří se ocitli bez práce.

Ve školní kronice o hospodářské krizi, nezaměstnanosti a bídě nenajdeme ani řádky. Pokrokový kronikář Pavel Kleboch /č.41/ takto popsal projevy krize v obecní kronice:

"Hospodářská krize ve zdejší obci projevuje se tím, že zemědělci a menší hospodáři nemohou zaplatit ani dení, následkem čehož jsou berním úřadem exekování. Berní exekutor je ve zdejší obci častým hostem a zabavuje různé věci: krávy, vepře, husy, šicí stroje, odstředivky a j.

Velkou roztrpčenosť mezi poplatníky působí to, že se velkokapitalistům daně snižují a odpouštějí a na malých zemědělcích se krutě vymáhají.

Nezaměstnané dělnictvo, kterého je v republice tři čtvrtě milionu, musí vláda podporovat. Některé, kteří jsou organizováni podle gentského systému, jiné nouzovými opatřeními /chlebenky, t.zv. žebračenky/."

Při sestavování obecního rozpočtu na rok 1929 podal člen obecního zastupitelstva Karel Chrestný /č.44/, člen komunistické strany, z pověření strany návrh, aby do obecního rozpočtu byla zařazena položka na nepředvídané výdaje ve výši 3000 Kč, ze které by se čerpaly peníze na zmírnění bíd nezaměstnaných obecních příslušníků.

Nezaměstnanost, krize a nebezpečí nastupujícího fašismu byly podnětem k vytvoření bloku dělnických stran v obci, které ve volbách v r. 1931 získaly 59,2% hlasů. Do obecního rozpočtu byla zařazena částka 5500 Kč na nezaměstnané.

V zimě r. 1932, když nezaměstnanost dosoupila nejvyššího vrcholu, usnealo se obecní zastupitelstvo, aby pro nezaměstnané a jejich děti byla vařena od obce polévka. Vařilo se denně 50 porcí polévky a ke každé porci byla přidána 1 houska. Vařilo se nejdříve v hostinci a řeznictví Karla Kratochvíla /č.32/, poté v hostinci a řeznictví Eduarda Linharta /č.10/ a nakonec v hostinci Antonína Linharta /č.6/. Celkem se vyvařilo přes 3000 porcí polévky.

V roce 1933 bylo v obci 70 rodin, které byly postiženy nezaměstnaností a které byly odkázány na různé podpory

Nezaměstnanost, bída a blud zle postihly děti z rodin, kde otec nepracoval a jejichž rodiny byly odkázány na různé podpory a milodary.

Vyhublé a věčně hledové děti, chatrně ošacené a běhající od časného jara do podzimu bosé, vyhublé tváře dělníků, kteří den co den v houfech postávali na ratenské návsi a posedávali na kamenném terasu "Na kopečku" před domem č.1, to byl charakteristický obraz té doby.

V roce 1934 zdejší nezeměstnaný dělník Jaroslav CHLAD /bydlel v č.158/ byl postřelen v klukovských lesích při sběru dřeva v noci synem majitele lesa. S postřelenou nohou byl nucen pod hrozbou dojít až ke starostovi obce Kluk u Poděbrad k sepsání protokolu. Od sepsání protokolu na radu starosty a přívolaného četníka bylo upuštěno, aby nebylo možno prokázat vinu synu kulaka, který Jaroslava Chlada postřelil. Jaroslavu Chladovi se nepodařilo prokázat, kdo jej postřelil, i když jej odváděli do Kluku se zbraní v ruce. Naopak byl ještě obžalován pro krádež dřeva.

- - - - -

O vánočních svátcích r.1930 poranil se řídící učitel František Mettlák a požádal o zdravotní dovolenou, která mu byla udělena. Dočasným správcem školy byla ustavovena učitelka Venceslava Majorová. Když i učitelka Majorová onemocněla, byl přidělen na školu Josef Horák, učitel z Peček, který v Ratenicích působil až do konce ledna 1931.

Dňem 1. září 1931 nastoupil na školu učitel Jaroslav PROCHÁZKA, rodák z Červených Peček, který zde obdržel místo definitivního učitele a dočasně byl ustavověn zastupujícím řídícím učitelem za Františka Mettláka, který byl stále na dlouhodobé zdravotní dovolené.

Jaroslav Procházka byl náročným a přísným učitelem, se silným smyslem pro sociální spravedlnost. Zvláštní péčí věnoval nadaným chudým žákům, kteří po vyučování museli doma pomáhat rodičům pečovat o zvířectvo a měli málo času na učení. Proto dbal, aby si již ve škole osvojili učební látku, probouzel a upěvňoval jejich sebevědomí. Měl plnou důvěru většiny lidí v obci, zejména dělnictva, chudých rolníků a pokrokových ostatních vrstev obyvatelstva.

Využil i těch malých možností, které měla škola, aby v době hospodářské krize zpříjemnil dětem vánoční svátky. Správa školy vyzvala rodiče a přátele školy, aby darovali dětem cukroví, ovoce a jiné dárfky pod stromeček. Poslední den docházky do školy v roce - dne 22. prosince 1931 bylo vyučování zakončeno v obou třídách školy vánoční besídkou u vánočního stromečku, který si děti samy vystrojily. Při besídce, které se zúčastnili i rodiče, přednášely děti básničky a zpívaly. Každý žák dostal plný sáček cukrovinek, ovoce a orůžků, potom jim byl podán slazený čaj.

V neděli dne 6. března 1932 organizoval učitel Procházka v hostinci u Kratochvílů slavnost a to odpoledne pro děti a večer pro rodiče. Program slavnosti byl pestrý: tanecky, dvouhlasé písničky, recitace vážné i veselé, rozverné a veselé divadelní výstupy z dětského života. Čistý výtěžek z této slavnosti činil 433 Kč, 60 halérů.

Od tohoto roku byly podobné vánoční besídky či slavnosti pořádány buď ve třídách školy, nebo v hostinci u Kratochvílů. Na besídku, která se konala 22.12.1932, bylo vybráno 135,70 Kč, MŠR darovalo 150 Kč, obecní zastupitelstvo 100 Kč, některí rodiče zakoupili ovoce a cukrovinky. Na besídce 22.12.1933 uspořádali žáci v obci sbírku mouky, cukru, vajec, na penězích vybráno 51 Kč. Cukrovar v Cerhenicích věnoval 100 Kč, místní osvětová komise 15 Kč.

Dne 21.12.1934 se konala besídka v hostinci u Kratochvílů. Před besídkou bylo v obci vybráno při sbírce: 327,45 Kč, asi 10 kg mouky, 30 vajíček, 3 kg cukru, 1 kg čokolády, 1 kg tuku, 5 citronů, cukrovinky, 1 pár starých dětských střeviců a 2 zástěrky. Městská spořitelna Pečky darovala 100 Kč a cukrovar Cerhenice rovněž 100 Kč. Při besídce bylo vybráno na dobrovolném vstupném 169,25 Kč. Z vánoční besídky spojené s nadílkou, zůstal přebytek 291,40 Kč, z čehož bylo dáno školou 250 Kč místnímu ošacovacímu odboru na ošacení školních dětí nezaměstnenců dělníků.

Svou dlouholetou činnost na ratenské škole ukončil
31. března 1932 řídící učitel

František H A T L Á K,

který byl dán od 1. dubna 1932 na zatímni odpočinek.

Ze své zásluhy o rozkvět obce byl řídící učitel Hatlák jmenován obecním zastupitelstvem

čestným občanem obce Ratenice.

Učitel Jaroslav Procházka na něho vzpomíná na stránkách Pamětní knihy ratenské školy těmito slovy:

"Odchází v něm člověk tichý, milovník samoty, který celý skoro svůj život prožil ve zdejší škole."

František Hatlák se z Ratic se odstěhoval do Řečan nad Labem, kde trávil svůj odpočinek v důchodu.

- - - - -

Od 1. září 1932 byl jmenován zatímním správcem školy Bedřich Huth, učitel z Vrbové Lhoty. Od 1. ledna 1933 byl jmenován zatímním řídícím učitelem ve Vrbové Lhotě a na jeho místo v Raticích usteven zatímním říd. učitelem Karel Kudrna, definitivní učitel z Peček.

Od 1. září 1933 skončilo v Raticích provizorium ve vedení školy a řídícím učitelem se stal Alois Bešta, doposud řídící učitel v Řečanech nad Labem. V Raticích však dlouho nepobyl. Dne 11. února 1935 upadl a vážně se poranil v obličeji. Obdržel dovolenou pro nemoc do 31. března a poté ještě do 31. 8. 1935.

Učitelský sbor měl toho roku smílu. Dne 29.3.1935 byla operována učitelka Věnceslava Majorová na zánět slepého střeva. Učitelka Věra Korábová onemocněla a dostala téměř dvouměsíční zdrevotní dovolenou. Učitelé se na škole opět střídali /viz přehled učitelů/.

Na školu se vrátil do funkce zastupujícího řídícího učitele Karel Kudrna, který v té době učil na dívčí škole v Nymburce. Za jeho působení bylo na ustavující schůzi konané 3.12.1935 za účasti téměř 70 osob založeno rodičovské sdružení. Předsedou se stal obchodník František Bičák /č.63/, členy výboru Josefa Slabinové, František Růžička /č.156/, Jan Chraštýn /č.37/ a Katrnožková /č.44– dcera Karla Chraštěného/.

Na schůzi sdružení 8.12.1936 za účasti asi 70 osob byla na programu přednáška učitele Karla Kudry "Bděte nad chováním žáků mimo školu", učitelky Věry Korábové "Školní vycházky" a učitele Vlastimila Jíru "Spořivost dětí". Poté se rodiče informovali u třídních učitelů na prospěch svých dětí.

Dne 23.11.1937 se konala schůze rodičovského sdružení za účasti 62 osob. Po vykonaných volbách nových funkcionářů přednesl řídící učitel Karel Kudrna referát "O branné výchově dětí." /jména zvolených funkcionářů se nezachovaly/.

Ve čtvrtek dne 1. září 1938 byl zahájen na retenské škole nový školní rok státní hymnou, na školních budových byla vyvěšena státní vlajka.

Vyučování ve třídách bylo rozděleno takto:

1. třída Anna Miláčková, 2. třída Božena Šulcová,
3. třída Emil Čejka.

V tomto měsíci se vláda české buřasice podřídila mnichovskému diktátu a odstoupila nacistickému Německu odvěká česká území. Bez souhlasu Národního shromáždění, které jedině podle Ústavy republiky mohlo dát k odstoupení území či změně hranic státu svůj souhlas.

Nedarmo se tedy žáci učili o hodinách občanské nauky a výchovy příslušné státi Ústavy, že

"Území Čsl. republiky tvoří jednotný a nedílný celek, jehož hranice mohou být měněny jednou ústavním zákonem."

Z pohraničního území se do Ratenic přistěhovala řada rodin. Přistěhovala se i rodina občana Divíška, bývalého žáka školy. Celou řadu dní "bydlela" v hasičské zbrojnici se stříkačkou i s malými dětmi, protože v obci se pro ně "nenašel" byt. Značný počet stavení byl poloprázdný, v některých chalupách nebo výmincích nikdo nebydlel. Hmotný prospěch a majetek rozděloval lidí.

O atmosféře této doby svědčí zájem ze školní kroniky:

"Vzhledem k oběžníku okresního školního výboru v Poděbradech byly v měsíci listopadu 1938 ve škole projednány

Směrnice pro ochranu budov a místností veřejných a veřejně přístupných proti leteckým útokům, vydaných pro zemi českou výnosem Zemského úřadu v Praze 24.9.1938 a současně řada otázek, které se týkají - Školní protiletecké ochrany ,ŠPO -

Přítomni byli také některí rodiče žactva, na příklad velitel místního sboru civilní protiletecké ochrany /CPO/ +/

Do programu výše uvedeného projednávání zařazena byla prohlídka školních budov a okolí školy.Také vzato bylo v úvahu, aby žactvo bylo dobře chráněno, ale nebylo ponecháno v množství pohromadě.Přítomný velitel CPO ujistil, že učiní s místním sborem Civilní protiletecké ochrany vše, co bude v jeho moci, aby byla zajištěna včas potřebná největší bezpečnost všeho žactva zdejší školy i ochrana školních objektů pro případ leteckého útoku.Uznáno, že pro uvedenou bezpečnost žactva bylo by třeba zřídit zákopové kryty na poli za školní budovou č.49."

Z pohraničního území se vraceli do vnitrozemí učitelé, které bylo nutno zaměstnat. Řada vdaných učitelek byla proto ze školní služby propuštěna.V lednu 1939 se konala sbírka ve prospěch uprchlíků z pohraničí, která vynesla 700 Kč a 50 kg pšenice.

Dne 14.února 1939 nastoupila zatímni správkyně školy Božena Šulcová na školu v Sokolci a v Ratenicích toho dne nastoupil učitel Jaroslav Božovský, který učil na školách na českém území okupovaném Německem.

Dne 15.března 1939 okupovalo Německo násilně zbytek českých zemí a katoličtí ludáci vyhlásili na Slovensku samostatný stát pod ochranou Německa.Sousední Pečky obsadilo německé vojsko. v Ratenicích byli četnictvem pozatýkáni funkcionáři KSČ a odvezeni na Penkrác.

Život na škole probíhal ve stínu okupace.Školní děti se gúčastnily častých dobročinných sbírek.V dubnu členky dorostu Červeného kříže /2.a 3.třída/ vybraly podomní sbírkou 152 Kč. V květnu vybráno 400 Kč ve prospěch okresní sociální péče. Na Svátek matek vynesla ženská besídka 100 Kč,kteréž rovněž věnovány na sociální péči.

V září 1939 přepadli Němci Polsko.Od října 1939 byly zavedeny potravinové lístky s těmito dávkami:
a/ rýže,krupky,kávoviny,čaj /150 g rýže týdně na osobu/,
b/ maso 400 g,
c/ tuky 210 g, d/ chleba a mouky/1650 g chleba a 950 g mouky/
e/ mléka 1/4 l denně, f cukru 400 g týdně.
Pro těžce pracující a děti byly dávky vyšší.

Od 15.12.1939 byly zavedeny oděvní lístky,které omezily nákup textilních výrobků.Krok za krokem se zavádělo válečné hospodářství.

Ze škol byly odstraněny symboly,obrazy a památky připomínající 1.republiku a její představitele,provedena revize učebnic,upraven státní prapor,znaky Čech a Moravy a podobně.

V tomto záženém prostoru byla 10.12.1939 uspořádána výstava české knihy.Vystaveno bylo celkem 350 knih,většinou z dětské literatury ze žákovské knihovny,zapůjčených soukromníky a knihkupcem Vaničkem z Peček.V únoru 1940 bylo zastaveno vyučování pro velké mrazy a nedostatek uhlí.

+/ Josef Zalabák,rotmistr ve výslužbě z č.197 byl velitelem CPO.

V sobotu 18.května 1940 se konal pohřeb starosty obce Josefa Folbergera. Novým starostou byl zvolen rolník Karel Šnejberk z č.27.

- - - - -

Dne 30.června 1940 řídící učitel Jaroslav Božovský naposledy zapsal do Pamětní knihy ratenské školy události školního roku 1939/1940. Tím zápis do této Pamětní knihy končí.

- - - - -

Každoročně byl na škole slaven státní svátek a narozeniny hlawy státu. Minoto se škola podílela na uctění dalších výročí významných českých osobností:

- 17.9.1932 - oslava 100.narozenin Dr.Miroslava Tyrše ve škole a večer u zapálené hrnlice na místním cvičišti,
- květen 1934 - vzpomenuto hudebních skladatelů Smetany a Dvořáka,
 - 500.výročí bitvy u Lipan /2.a 3.třída vykonaly vycházku na lipanské bojiště/,
- červen 1934 - 100.výročí narozenin spisovatele Jana Nerudy,
- květen 1936 - oslava K.H.Máchy,
- červen 1936 - školní rok ukončen 27.6.1936, přitom připomato-vána osobnost M.J.Husi,
- 7.ll.1936 - 125.výročí K.J.Erbena,
- 11.lo.1937 - vzpomenuto výročí úmrtí Jana Žižky z Trocnova,
- 8.ll.1937 - vzpomenuto výročí bitvy na Bílé hoře,
- 8.5.1938 - konala se za účasti školy slavnost odhalení pamětní desky na budově školy č.67 padlým legionářům zdejší obce: Karlu Urbanovi a Františku Kamínkoví /narodil se v čísle 112/ Slavnosti se zúčastnil král vzdachu, nadporučík letectva František NOVÁK, rodák ze Sokolče, Slavnosti se zúčastnilo velké množství lidí, kteří zaplnili ratenskou náves a prostranství před školou, zejména účastníků z Peček. Zúčastnila se čestná rota a vajenská hudba z Čáslavi, která hrála odpoledne a večer na muzice v hostinci Karla Kratochvíla v přeplněném sále.
- konec škol.roku
1938 - vzpomenuto památky M.J.Husi a Jana Žižky z Trocnova.

Spoření žáků

Učitel Božovský v Pamětní knize uvádí, že od 1. května 1939 bylo ve škole zavedeno školní strádání. Toho času věnovala místní KAMPELICKA /spořitelní a záložní spolek/ pro školní "strádalnu" 2 K pro každého žáka, t.j. celkem 186 K. Každý žák dostal vkladní list s tímto základním vkladem 2 K. Během května a června 1939 ušetřili si žáci témař lecc K. Vedoucím strádalny byl řídící učitel Božovský.

Tento údaj učitele Božovského není zcela přesný. Na obecné škole v Ratenicích zavedl spoření žáků místní učitel František Hatlák.

Již v roce 1926/27 darovala spořitelna v Pečkách 13. žákům, kteří poprvé vstoupili do školy, vkladní knížky se základním vkladem 2 Kč. Jednotlivé úložky žáků zaznamenával řídící učitel Hatlák na zvláštní listy úspor a peníze ukládal na knížku žáka do spořitelny. Na konci roku žákům knížky odevzdal.

Ve školním roce 1929/30 činily úspory žáků 8781 Kč /ve škole bylo 79 žáků/. Ve školním roce 1930/31 činily úspory žáků 8723 Kč /88 žáků/.

V roce 1932 darovala Městská spořitelna v Pečkách 19. nově zapsaným žákům do 1. třídy vkladní knížky s počátečním vkladem 2 Kč a Občanská záložna v Poděbradech týmž žákům po vkladní knížce s vkladem 5 Kč. Podebné dary následovaly i v dalších letech.

Ve školním roce 1936/37 darovala Městská spořitelna v Pečkách nově zapsaným žákům 19 spořitelních knížek s vkladem 2 Kč a Živnostensko-hospodářská záložna v Pečkách 22 vkladní knížky se základním vkladem 5 Kč, 303 obaly a 1212 štítků na knihy a sešity a mimoto dar 50 Kč.

V konkurenčním boji o vkladatele se jednotlivé peněžní ústavy předhánely a přetahovaly si zákazníky.

Každoročně byl ve škole 31. října vzpomenut Den spořivosti, žákům připomenuto strádání peněz.

Zdravotní stav žáků

- 1918-19 -Mnoho žáků onemocnělo španělskou chřipkou, takže musela být škola od 23. října do 5. listopadu 1918 uzavřena.
- 1919/20 -Docházka trpěla nemocemi lehkého rázu, zejména v měsíci listopadu 1919 a červnu 1920. Červen 1920 byl pln změn náhlých a silně odlišných tepelných rozdílů.
- 1920/21 -Vyskytl se ojedinělý případ záškrty. Z jara 1921 onemocněli hromadně žáci i dospělí zánětem příušních žláz. Nezdor všem opatřením se nemoc vlekla až do konce školního roku. Vyučování trpělo nepravidelnou návštěvou, ale nebylo přerušeno.
- 1921/22 -Dne 12. června 1922 objevilo se v 1. třídě několik případů spalniček, následkem čehož byla 1. třída uzavřena do konce školního roku, aby se mohla provést nařízená dezinfekce.

- 1922/23 -Celý školní rok bez nekažlivých nemocí za pěkné docházky žactva až do konce školního roku.
- 1923/24 -Zdravotní stav žactva velmi dobrý a docházka do školy svědomitá.
- 1924/25 -Pouze několik případů onemocnění planými nešťovicemi. Zdravotní stav žactva byl velmi dobrý.
- 1925/26 -chybí záznam.
- 1926/27 -O vánocích 1926 se rozšířila mezi žactvem ve velké míře chřipka s mírným průběhem.
- 1927/28 -Zdravotní stav žactva byl velmi dobrý, ačkoliv v okolí byly hlášeny případy spály. Olejovým nátkem v učebnách bylo zamezeno výfukání prachu.
- 1928/29 -Chybí záznam. Školní docházka byla dobrá, zameškání činilo 1,69%.
- 1933/34 -Nemoci z nachlazení, osýpky ve 3. třídě.
- 1938/39 -Obvyklé dětské nemoci, ve 2. třídě žákyně M. Vyšatová onemocněla zápalom plic.

Školní výlety

- 1919/20 -24.6.1919 konala se vycházka do Cerhenic, 26.6.1919 výlet do Poděbrad. Povozy na zpáteční cestu propůjčil Josef Klouda z č.19 a Václav Sixta z č.22 zdarma.
- 1920/21 -V květnu 1921 výlet do Prahy.
- 1921/22 -V červnu 1922 výlet do Kutné Hory a několik vycházelek do blízkého okolí, k čemuž věnovala MŠR 150 Kč.
- 1922/23 -Školní výlet se konal, není uvedeno kdy a kam.
- 1923/24 -Koncem června výlet do Prahy. Žáci shlédli památky a pozoruhodnosti okolí Vltavy.
- 1924/25 -4. a 5. června 1925 výlet do Jičína, Turnova a okolí.
- 1926/27 -Koncem školního roku výlet do Pardubic a na Kuněticou horu. Předtím vycházka do Poděbrad, kde prohlédnutý lázně, muzeum, zámek a j.památky.
- 1928/29 -Výlet 26 žáků do Prahy.
- 1930/31 -11. a 12.6.1931 výlet s učitelkou Majorovou do Čáslavi /prohlídka muzea, bašty a dalších pamětihodností, park vodranty/. Prohlídka zámku Zleby. Přespali v Třemošnici. Druhý den přehrada na Doubravce v Pařížově, pěšky na hrad Lichnici. Odpoledne vlakem domů.
- 1931/32 -23.5.1932 3. třída s učitelem Jaroslavem Procházkou výlet do Kouřimi, Molitorova, lipanské bojiště. Pěšky do Vrbčan na vlak. Jednotlivce stál výlet 4 - 5 Kč.
- 1932/33 -12.9.1932 výstava jiřín, kaktusů a ovoce na měšťance v Pečkách /zúčastnili se všichni žáci/.

- 6.6.1932
1931/32 -2.třída konala výlet do Prahy, jednotlivce stál 10 Kč.
- 1931/32 -9.a 10.června 1932 chlapci 3.třídy uspělých výlet do Litoměřic /prohlídka kasáren Kr.Jiřího z Poděbrad a města/, parníkem do Ústí n.Labem, hrad Střekov. Přespali v Ústí n.L.v ubytovně, odtud druhý den parníkem do Hřenska, Pravčickou bránu, soutězky, plavba lodičkou po Kamenici. Vlakem z německé stanice v Sasku domů. Jednotlivce stál výlet 35 Kč.
- 1932/33 -28.6.1933 podnikla 2.třída výlet do Prahy. Vydaní jednotlivce činilo 13,20 Kč.
- 1933/34 -Kolem května 1934 - 2.a 3.třída podnikly výlet na lipanské bojiště u příležitosti 500.výročí bitvy u Lipan.
-červen 1934: 2.a 3.třída jednodenní výlet autobusem do Železných hor. Poplatek za jízdu pro 1 žáka činil 10 Kč.
- 1934/35 -13.6.1935 - všechny třídy jednodenní výlet autobusem do zahrad v Praze Troji. 33.třídasí prohlídla zahrada Prahu a 1.a 2.třída byly na Hradčanech a po Karlově mostě na Staroměstské náměstí. Poplatek za žáka 11 Kč.

- - - - -

Boje o stavbu nové školy

Dvoutřídní ratenská škola nestačila svou kapacitou na velký počet žáků. Z tohoto důvodu povolila zemské školní rada rozšířit ratenskou školu o jednu třídu svým usnesením z 14. listopadu 1913.

Od 1. prosince 1913 začalo se vyučovat v najaté místnosti t.zv. staré fary v čísle 98. I tak byl počet žáků v jednotlivých třídách velký: v 1. třídě 48, ve 2. třídě 60 a ve 3. třídě 40, celkem 148 žáků. Pronajatá třída v tomto domě byla značně vlhká, zdravotně závadná a z dnešních hledisek pro pobyt dětí ve vlhkých prostorách nevhovující.

V obci začeli pokrokově a národně smýšlející občané uvažovat o stavbě nové školní budovy, protože ani stará školní budova nevyhovovala pro nedostatečnou izolaci budovy proti vlhkosti a svou malou kapacitou tříd i nedostatečným vnitřním vybavením, polohou školy u silnice a podobně.

Prvou zmínku o tom zeznamenal řídící učitel Jan Hejduk ve školní, krenice u přiležitosti záznamu o inspekci školy:

"Dne 6. dubna 1914 navštívil naši školu a vykonal inspekci Karel Kožíšek, c.k. školní inspektor.
Po celodenním pobytu a sepsání protokolu, v němž pokyny a co shledal vytkl, nastoupil cestu další.
Zvláště zajímal se o stavbu nové školní budovy a rady různé udílel."

V červenci 1914 vypukla světová válka a na stavbu školy nebylo pomyslení.

Po obnovení samostatnosti českého státu přešla moc v obci do rukou zástupců dělníků, drobných rolníků a domkářů. Tím stoupla i naděje na výstavbu nové školy.

Dne 6. dubna 1922 se konala inspekce okresním školním inspektorem Antonínem Munzerem, který upozornil místní školní radu na nevhodnost školní budovy. Řídící učitel František Hatlák optimisticky o tom piše:

"Všichni činitelé vyslovili se, že jsou ochotní vše možně podporovat stavbu nové školy, jekmile ceny materiálu přiměřeně klesnou."

Místní školní rada jednala na svém zasedání 28. října 1922 s obecní zastupitelstvo dne 12. listopadu 1922 o výstavbě školy. Na základě usnesení obecního zastupitelstva bylo 4. prosince 1922 provedeno komisí ohledání vhodného místa pro stavbu školy. Ze čtyř navržených míst se nejvíce doporučovalo pole Františka Svatušky z č. 47, nacházející se za stodolou Tomáše Horáčka /č. 32/.

Na nejbližší schůzi obecního zastupitelstva bylo usneseno, aby se započalo se stavbou školy teprve tehdy, až obec uspoří aspoň polovinu stavebního rozpočtu. Tímto usnesením byla prakticky výstavba školy na dleuhu oddálena. Předpokládaný rozpočet činil 150 tisíc Kč a možná roční úspora na stavbu školy tři tisíce Kč.

V roce 1923 ušetřila již místní školní rada, v níž měli velý vliv komunisté, celkem 6 tisíc Kč.

Učitel František Hatlák byl moudrý, skušený a prezírový učitel, který dobře znal skutečný vliv početně menších, avšak hospodářsky silnějších sil v obci, které výstavbě školy nepřály a její výstavbu bojkotovaly a měřily nejrůznějšími úskoky. Dovedly si spočítat, že by na stavbu školy musely přispívat formou vyšších obecních přírůžek k daním, které by ztěžovaly jejich zisky.

František Hatlák v roce 1923 popisuje obecní záležitosti slovy: "Měsíc listopad plynul v mírném počasí tak, že mohlo se začít s úpravou cesty k novému hřbitovu. Již uplynulo celé desetiletí od doby, kdy hřbitov byl postaven a podnes se tam nepochovává. Podobný případ bude i s naší novou školou. Místo vyhlédnuté bylo znova změněno, aby se nabyla času novým vyjednáváním k novému odkladu."

Nežli dojde ku stavbě nové školy, už nás mnohé hlasa bolet nebude." Jeho proročská slova se do písma neplnila.

Dne 19. února 1924 inspektor Antonín Munzar na závěr své inspekční zprávy znova poukázal na nevhodnou školu a na nutnost stavby nové školy. Dne 5. října 1927 vykonal na škole inspekci zemský inspektor Dr. Josef Keprta. Přitom poukázal na nevhodnou a vlhkou budovu, kterou bude nutno nahradit novou školou. Učitel Hatlák k tomu realisticky poznamenal: "...bohužel, že pro zadlužení obce při elektrizaci, čímž vznikl dluh na 300 000 Kč, nebude asi mnoho chuti občanů ku stavbě nové školy."

A na závěr školního roku 1928/1929 čteme Hatlákův ironický záZNEM: "Jako každoročně, byla i letos místní školní rada vybidnuta ke stavbě nové školy. Již stalo se komisionelní ohledání vhodného místa pro novou školu. Dalšímu vadí prozatím velké zatížení obce stavbou elektrické sítě /300000 Kč ++/. Až jen konečně tento dluh bude uplacen, přikročí se jistě ku stavbě."

Dne 27. září 1931 proběhly volby do obecního zastupitelstva, ve kterých dostal blok levicově orientovaných stran 59,2% z odevzdávaných platných hlasů. Starostbvu byl zvolen sociální demokrat Josef Folberger. Na konci tohoto roku se znova začíná uvažovat o stavbě nové školy. Nutí k tomu neutěšený stav v přeplňených třídách, nutnost poledenního vyučování, zvyšující se stupeň zchátralesti školní budovy.

Při inspekci školy 14. října 1932 okresní školní inspektor Josef Výborný opět "stavbu nové školní budovy, s níž obec již léta otáčí, shledal nejvyšší haléhavou." Inspektor slibil, že "...učiní kroky, aby se záležitost na mrtvém bodě uvážnouší, dostala znova k projednání."

+/- inspektor Antonín Munzar odešel na odpočinek r. 1932.

++/ Rozpočet na elektrifikaci obce o nákladu 8755 Kč 06 h zpracovala již firma František Křížík, elektrotechnický závod, Praha-Karlín před 1. světovou válkou. Elektrifikace obce nebyla uskutečněna ze stejných důvodů, jako stavba školy.

V roce 1933 klub spojených socialistických stran nevrhl v obecním zastupitelstvu vystavět novou školu, "protože stará škola již nevyhovuje pro nedostatek prostoru."

Spojené opoziční strany se postavily proti tomuto návrhu s odůvodněním, že obec nemá peníze a finančně by se zatížila. Další protinávrh, aby se vyhleubil nový rybník na obecním pozemku na Husánsku, který by tak nestál a na němž by si nezaměstnání vydělali více jak na stavbě školy. Na návrh Jana Chraštneho, člena KSČ /č.37/ se hlasovalo. Pro stavbu školy bylo 8 a proti 7 členů z patnácti.

Nové vhodné místo pro stavbu školy bylo komisijně prohlédnuto 11. září 1933. Toto staveniště si prohlédl 9.12.1933 i okresní školní inspektor Josef Výborný.

Koncem srpna 1936 byla úředně uzavřena 1. třída, která se nalézala v domě Marie Skalové č.98 pro nezpůsobilost.

Boj o stavbu nové školy probíhal v obci dále. Starosta Josef Folberger svolal 18.3.1934 veřejnou schůzi občanů, aby se poradili o stavbě a určilo se místo pro postavení nové školy. Po delším rokování byla navržena 4 místa, o kterých se tajně hlasovalo lístky. Pro postavení školy na poli Františka Svatušky za stodolou hostince Karla Kratochvíle a polem Pavla Voláka /u cesty na nový hřbitov/ bylo 12 hlasů, na poli Václava Šmejkala /č.54/ Nad loučkami 14, na obecním poli u transformátoru 28, na poli Emila Rejholtce za domkem Kemzové /č.69 - dnes je na tomto místě cvičiště/ - 11 hlasů, na jednom lístku bylo napsáno: školu nestavět.

Obecní zastupitelstvo na své další schůzi jednalo s majetníky pozemků o jejich ceně. Všichni majetníci, vesměs z kruhu, které neprály stavbě školy, prohlásili, že pole neprodají, ale byli je ochotně vyměnit za pole obecní. František Svatuška č.47, žádal za 1 měřici svého pole 2 měřice obecního a poplatky, farář Šmejkal za 1 měřici 1 1/2 měřice obecního a poplatky. Podebně i ostatní vlastníci polí. Následkem tohoto přistupu zůstala výstavba školy opět na mrtvém bedě.

- - - - -

Dne 12. března 1939 usneslo se obecní zastupitelstvo, aby byla nová školní budova postavena na zádušním pozemku za farskou zahrádkou. Komisijní řízení se konalo 29.3.1939 za účasti okresního hejtmana Drábka, okresního školního inspektora Výborného, technického rady Krásného, zdravotního rady MUDr Poštůlky, zástupce obecního zastupitelstva a místní školní rady. Jednání bylo přítomen i zástupce konsistopře farář Vladimír Jeřábek. Pozemek byl uznán vhodným, takže mohlo být zažádáno o výměnu zádušních a obecních pozemků.

Je ironií osudu, že o stavbě nové školní budovy se začalo poprvé uvažovat těsně před vypuknutím prvej světové války a o druhém vážnějším úmyslu opět těsně před okupací zbyvající části republiky a vznikem druhé světové války.

- - - - -

V roce 1950 odešel katolický farář Karel Svoboda na odpočinek a fara zůstala delší dobu neobsazena. V roce 1951 bylo zahájeno jednání s nadřízenými úřady o tom, aby mohla být farní budova rekonstruována pro umístění dvoutřídní školy. V roce 1952 bylo přikročeno k adaptaci pod vedením zedníka Josefa Jedličky. Prací se aktivně zúčastnil řídící učitel Eduard Jaksch.

Novou školu slavnostně otevřel předseda místního národního výboru František Vepřek /č.146/. V obecní kronice k tomu poznamenal obecní kronikář Karel Chraštýn /č.44/:

"Tak byla rozřešena otázka školy, která se táhla desetiletí, která nikterak nesloužila ke cti těm, kteří v obci vladli tehdy v dobách t.zv. koaličních, kdy padla i ta slova člena agrární strany, že škola je podnik nerentabilní a stavby chlévů a stodol, to že se rentuje."

Od té doby se mnoho změnilo. Změnilo se soukromé vlastnictví výrobních prostředků a výrobní vztahy, změnili se i lidé.

- - - - -

Škola a katolická církev

Výsledky sčítání lidu ukazují, že podíl katolíků v Ratenicích klesal:

1900	1910	1921	1930
93%	90,25%	81,9%	79,5%

Světová válka otřásla důvěrou lidu v katolickou církev, která věrně sloužila habsburskému trůnu. V době vzniku samostatného českého státu zmizely u mnohých lidí zábrany, aby nepřestoupili z katolické k jiné církvi, anebo se nehlásili k žádnému vyznání podle svého svobodného rozhodnutí.

Z církve vystoupil značný počet katolických kněží, kteří byli nespokojeni s postojem katolické církve k českému národu a k chudobním sociálním vrstvám.

Zatím co v roce 1900 a 1910 byl v Ratenicích jen jeden ateista, v roce 1921 to bylo již 28 obyvatel. Počet příslušníků evangelické církve v letech 1900-1910 stoupel na dvojnásobek. Téměř 6% obyvatel obce se v roce 1921 přihlásila k nové t.zv. československé církvi.

I po tomto oslabení zůstává katolická církev v obci nejsilnější církví a snaží se za každou cenu své pozice znova upevnit a získat otřesenou důvěru věřících. Byla si vědoma toho, že se jedná o obec se silným dělnickým hnutím, kde ve volbách do obecního zastupitelstva 15.6.1919 získal sociálně-demokratický blok 62% mandátů a po volbách do poslanecké sněmovny 18.4.1920 celkem 60,2% platných hlasů.

Z toho výplývá, že příslušnost převážné části lidí ke katolické církvi nebyla podložena vírou v církevní dogmata, byla te do značné míry otázka zvyku, rodinné tradice. Lidé se v životní praxi řídili svými poznatkypřevažoval u nich pocit sounáležitosti k určitým třídním a sociálním skupinám. Představitelé katolické církve v očích široké veřejnosti neměli potřebnou autoritu a vážnost.

Vážnost a autorita církve byla v obci značně otřesena, když farář Bedřich Mráz 6. ledna 1921 opustil kněžské povolání ^{xx}) a oženil se s bohatou místní vdovou Sixtovou z č. 22.

— 1 —

Učitelstvo zaujalo ve své většině po roce 1918 rozhodný proticírkevní postoj, diktovaný vlastní zkušeností a poznáním. V rezoluci učitelstva peděbradského okresu z 23.11.1918 byly m.j. obsaženy tyto požadavky:

- odecirkvevní školy,
 - zákaz služeb církevních pro učitele,
 - odstranění náboženské přísahy s označení konfese,
 - vymýcení militaristicke a klerikální četby z čitanek.

V rámci buržoasního pořádku se snažila najít církev své místo, opět zpevnit rozkolísané řady svých příslušníků a uhájit mocenské postavení.

Za faráře Mráze ustanovuje v Retenicích administrátem Vladimíra Jeřábka. Dne 22. května 1921 navštívil Ratenice prežský arcibiskup Kordač a vykonal církevní obřady. S platností od 11. září 1921 byl farář Vladimír Jeřábek jmenován v Retenicích farářem.

Ferdřich Vladimír Jeřábek se od samého začátku svého působení v obci aktivně zúčastnil politickoorganizační práce v řadách lidové strany, za kterou byl v obecních volbách 16.9.1923 zvolen členem obecního zastupitelstva.

Největší překážkou politických záměrů církve byla silná místní organizace KSČ, založená v roce 1921 a proti ní se soustředuje hlavní útok pravicevých sil, jejichž taktiku spoluvytvárel a inspiroval farář Jeřábek.

V roce 1924 jako ideový vůdce lidovců vydává farář Jeřábek spolu s vedoucím činitelem národních socialistů Josefem Folbergrem vydává leták, který začínal slovy: "V naší obci rozmáhá se kvapně duch pokrokářský a volnomyšlenkářský..... Pedkopávají autoritu církevní a neuznávají její zásluhy o bleho lidstva..." +

Leták měl nepomoci k ideovému vyzbrojení a vytvoření platformy, na které se měly sjednotit konzervativní síly. Kolem letáku povstal spor, který byl projednáván před soudem v Kutné Hoře. Tentokrát útek neuspěl. Farář Vladimír Ježabek precenil své schopnosti, možnosti a podcenil především značnou výzrálost rozhodující části dělnické třídy v obci.

+/- Deslovny text letáku je zapsán učitelem Františkem Hatlákem v obecní kronice. Leták byl napaden a zesměn v "Poděbradských novinách."

42) *Stel* & *syntactic* *variables* *to* *decrease* *a* *Primer*.

Lidová strana se v obci nikdy nestala významným politickým činitelem. Ve volbách do poslanecké sněmovny získala tento podíl hlasů:

18.4.1920	15.11.1925	27.10.1929
19%	17,1%	13,7%

U obecních volbách r. 1927, kdy kandidovala samostatně, dostala lidová strana 14%. V roce 1931 se spojila s agrárníky do společné kandidátky.

Podíl její hlasů soustavně klesal a přibližně vyjadřoval podíl skutečně věřících katolíků v dogmata církve.

Naproti tomu podíl hlasů politické levice, z níž byla KSČ nejsilnější stranou, představoval tento podíl ve volbách do poslanecké sněmovny:

18.4.1920	15.11.1925	27.10.1929
68%	71%	66%

Ve třicátých letech došlo v obci k postupnému vytváření bloku socialistických stran. Vedoucí představitel národních socialistů Josef Felberger přestoupil do sociálně demokratické strany a přes své kolísání byl zvolen starostou obce.

Získání Josefa Felbergera pro myšlenku společného postupu levicově orientovaných stran bylo podle hodnocení současníků značnou ztrátou pravicevě orientovaných buržasních stran a přispělo k upevnění t.zv. levé fronty.

- - - - -

Dne 1. září 1931 nastoupil na retenskou školu do funkce zastupujícího řídícího učitele dvacetiseatiletý učitel Jaroslav Procházka, který si v krátké době získal pověst náročného a svědomitěho učitele. Dělnictvo a nemajetné vrstvy uvítaly, že "nenadřeoval bohatým", ale byl ke všem spravedlivý. Jeho hlavním kritériem hodnocení byly skutečně docílené výsledky jednotlivých žáků.

Učitel Procházka vyučoval české dějiny z národního hlediska, tak jak je líčil spisovatel Alois Jirásek. Vyzdvihoval význam husitské a husitských tradic, vykládal ve světle historické pravdy učení Mistra Jana Husi a důvody proč byl z podnětu církve v Kostnici upálen, vysvětloval velikost osobnosti Jana Žižky, okolnosti porážky na Bílé hoře a její neblahé důsledky pro český národ, podíl jezuitů na násilném obracení na katolickou víru. Přitom ukazoval na neblahý vliv katolické reakce a římských papežů pro český stát a lid. Přírodní vědy vykládal v Darwinově duchu. Ve stejném duchu vykládal teorii o původu a vzniku člověka.

Toto vše bylo v rozporu s učením církve. V roce 1932 jednoho dne přemístil učitel Procházka krucifix, který byl pověšen na čelní straně 2. třídy, na postranní severní stranu a náměsto kříže umístil na stěnu obrazy Jana Žižky a Jana Husi, které jako student učitelského ústavu v Kutné Hoře nakreslil podle obrazu Mikoláše Alše.

Při pohledu na tuto proměnu opustil farář Jeřábek hodinu vyučování katolickému náboženství - hodinu ani nezahájil - k velké radosti žáků.

V této třídě odmítl farář Jeřábek náboženství vyučovat. Vzniklý spor mezi Jeroslavem Procházkou a Vladimírem Jeřábkem vyvolal v obci značný rozruch. Po šesti nedělích skončil spor oboustranným smírem a kříž i obrazy opět putovaly na své místo.

Příčina sporu však byla v ideologické oblasti a na tomto poli nemohl spor skončit smírem. Farář měl své příznivce v politických spojencích, kteří se s lidovci blekovali. Ti ovládali rozhodující místa na politické správě okresu v Poděbradech.

Od 1. září 1932 byl v Ratenicích jmenován nový zatímní správce Bedřich Huth, učitel z Vrbové Lhoty. Jeroslav Procházka byl na škole učitelem. Dne 21. září 1932 navštívil obec pražský arcibiskup Karel Kašpar. Dne 14. října 1932 vykonal ve škole inspekcí okresní školní inspektor Josef Výborný.

Bedřich Huth v zápisu do školní kroniky o závěru inspekce Josefa Výborného piše: "Kladl však zvláště důrazně učiteli Jeroslavu Procházkovi na srdece, aby při výkladech byl neprote nestraňný, nejvyšší toleranční a úzkostlivě šetril náboženského citu žáků. Též v otázkách národnostních a politických nedal se strhnouti osobními sympatiemi a výklad podřídil ideji svorné spolupráce. Škola nesmí se stát místem rozbrojů a nesvářů a autorita, ať kteréhokoli člena nesmí být jimi podryvána."

Učitel Huth rádi v zápisu učiteli Procházkovi k nestranosti, ale z textu zápisu je zřejmé, že zaujímá oportunistický postoj, kterým fakticky straní faráři Jeřábkovi a za ním stojícím politickým silám.

Stejně tak jako Jan Hus a Jan Žižka, o kterých žákům s neděním vykládal, Jeroslav Procházka se nebál a před církevní reakcí neustupoval.

Je zajímavé, že před rozvinutím plánovitého útoku proti dělnickému hnutí v roce 1921 se objevuje v obci pražský arcibiskup a v roce 1932 před soustředěným nátlakem reakce na učitele Procházku opět. To nejsou náhody.

Na přelomu roku 1932/1933 se spor faráře a učitele Procházky dále přestříval. Dne 3. ledna 1933 přišel do školy okresní inspektor z Poděbrad a vyšetřoval, čím se "provinil" podle udání faráře učitel Procházka. Vyslech žáky, jejich odpovědi si zapsal a nechal podepsat.

Za Jeroslavem Procházkou stála většina obyvatel obce. Dne 6. ledna 1933 navštívil všechny domy v Ratenicích Josef Zalabák, rotmistr ve výslužbě /č. 197/ a žádal občany o podpis listiny, na které byl napsán požadavek, aby učitel Jeroslav Procházka zůstal nadále vyučovat v obci, protože v době jeho působení se žáci dobře učí. Na listinu se podepsalo 135 obyvatel.

Podobnou akci organizoval farář Jeřábek, avšak s tím rozdílem, že učitel Procházka vyučuje beznábožensky a že žádají, aby byl přeložen.

Avšek přes odpor většiny obyvatel obce byl Jaroslav Procházka od 1.9.1933 přeložen na obecnou školu do Slovče u Městce Králové. Jeho působení na ratenské škole zanechalo hlubokou stopu v paměti žáků. Jím ovlivněná generace se lépe mohla orientovat v historii českého národa, při pohledu na přírodu a další otázky života.

Je zajímavé, že řídící učitel František Hatlák, který psal kroniku ratenské školy od r. 1918 do roku 1932, se ani jedinou řádkou nezmíňuje o faráři Vladimírovi Jeřábkově, Jakoby pro něho na škole neexistoval. Jména ostatních kněží na ratenské škole do kroniky zezasmenal.

Od roku 1937 /26. ledna/ farář Jeřábek na ratenské škole náboženství nevyučoval.

V pozdějších letech, když zestárl, si farář Jeřábek zřejmě uvědomoval marnost svého snažení. Dokonce se zúčastňoval divadelních představení echotnického spolku Osvěta, který byl ovládán členy KSC. Zenřel v roce 1943.

Katoličtí faráři v Ratenicích

1877	-	21.11.1905	Josef Směly
1905	-	10.9.1910	Alois Wirth, farář "od bavoráckých hrenic"
1910	-	31.12.1910	Jaroslav Pazderka, administrátor, rodák z Lošen
1911	-	6.1.1921	Bedřich Mráz, rodák z Cerhenic, dosud farář v Klecanech
1921	-	11.9.1921	Vladimír Jeřábek, administrátor,
1921	-	1943	Vladimír Jeřábek, farář
1943	-	1951	Karel Svoboda, farář

Od této doby již v obci fara není. Od r. 1952 byla fara adaptována na dvoutřídní obecnou školu a od r. 1978 byla v budově namísto školy zřízena školka pro děti.